

Dokument nr. 15:23

(2001-2002)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

Spørsmål nr. 395

Innlevert 22. mai 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 29. mai 2002 av sosialminister Ingjerd Schou

Spørsmål:

«Stiftelsen Rus-Nett fikk driftsmidler over statsbudsjettet for 2002 post 70 til behandling av rusavhengige. Tidligere har stiftelsen mottatt både prosjekt- og driftsmidler. For inneværende år har ikke stiftelsen mottatt midler, da Sosial- og helsedirektoratet ikke har behandlet innsendte søknad, da departementet har forlagt søknaden fra Rus-Nett. Dette får store konsekvenser for Rus-Nett, og organisasjonen står i fare for å måtte stenge.

Hva kan statsråden gjøre for å hindre at dette skal skje?»

Begrunnelse:

Stiftelsen har mottatt til sammen 1,5 mill. kr i prosjektmidler til utvikling av helhetlig Rus-Nett kjede. Inneværende år søkte organisasjonen som vanlig om både driftsmidler til stiftelsen og prosjektmidler innen fristen 1. desember 2001. Datert 20. desember 2001 kom det bekreftelse fra Sosial- og helsedeparte-

mentet om at søknadene var oversendt det nye Sosial- og helsedirektoratet. Behandlingen av søknadene ble forsinket pga. omlegging til nytt direktorat. Vanligvis har de fått varsel om støtte i mars, men i år fikk de beskjed først i mai. De fikk kun svar på tre av de fire søknadene som var sendt inn. Søknaden om drift av Stiftelsen Rus-Nett ble ikke besvart. De tok kontakt med direktoratet umiddelbart og fikk til svar fra saksbehandler den 16. mai 2002 om at søknaden ikke var oversendt fra Sosial- og helsedepartementet til direktoratet.

Svar:

Brevet fra Sosial- og helsedepartementet til Sosial- og helsedirektoratet om oversendelse av søknaden fra Rus-Nett om driftstilskudd for 2002, ble sendt fra departementet 20. desember 2001. Ved en administrativ glipp, ble ikke selve saksmappen overført før 15. mai d.å. Jeg har forsikret meg om at søknaden nå vil bli realitetsbehandlet uten ytterligere opphold.

Spørsmål nr. 396

Innlevert 22. mai 2002 av stortingsrepresentant Øystein Hedstrøm

Besvart 29. mai 2002 av landbruksminister Lars Sponheim

Spørsmål:

«Eiere av såkalte prydfjærfe, og folk som ønsker å importere slike, opplever at de er underlagt et regelverk som både er firkantet og uforutsigbart når det gjelder import av slike dyr til Norge. Det oppleves også som om regelverket i Norge praktiseres betydelig strengere enn hvordan tilsvarende regelverk fortolkes i EU.

Vil landbruksministeren bidra til å gjøre regelverket for import av slike dyr klarere og mer forutsigbart enn det er i dag?»

Begrunnelse:

Eiere av prydfjærfe som ønsker å importere flere dyr, opplever at myndighetenes behandling av søknader blir behandlet på forskjellig grunnlag og at det ikke blir brukt noen enhetlig begrunnelse for avslag. Det hevdes også at regelverket i Norge er betydelig strengere enn i EU, og at det er forbud mot å importere dyr til Norge som det er lov til å importere til EU. Det er manges oppfatning at dagens praktisering av regelverket bidrar til ulovlig import fordi det er liten tiltro til den måten som regelverket praktiseres på i dag.

Svar:

Regelverket for innførsel av prydfjærfe forvaltes av to forskjellige departement. Som landbruksminister er jeg ansvarlig for de dyrehelsemessige vilkårene knyttet til slik innførsel. Betingelsene er fastsatt i *forskrift om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av fjørfe og rugeegg av 28. desember 2001*, *ev. forskrift om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av visse dyrearter av 31. desember 1998*, som begge forvaltes av Statens dyrehelsetilsyn. Regelverket er felles i hele EØS-området. Miljøvernministeren er ansvarlig for å ivareta hensynet til arts mangfoldet i Norge, basert på regelverk som forvaltes av Direktoratet for naturforvaltning (viltloven).

De problemer og den strenge praksis som importører møter på og som det refereres til i spørsmålet, er etter det jeg har fått opplyst et ansvarsområde som tilhører miljøvernmyndighetene, og ikke landbruksmyndighetene. Jeg anmoder derfor Øystein Hedstrøm om å adressere sitt spørsmål til miljøvernministeren, samtidig som jeg tillater meg å sende kopi av spørsmålet og mitt svar til miljøvernminister Børge Brende.

Spørsmål nr. 397

Innlevert 22. mai 2002 av stortingsrepresentant Marit Arnstad

Besvart 29. mai 2002 av fiskeriminister Svein Ludvigsen

Spørsmål:

«For tiden pågår det en rekke verneprosesser i sjø hjemlet i naturvernloven. Kystverneplaner, nasjonale laksefjorder og et nylig igangsatt arbeid med marine verneplaner båndlegger i sum store deler av sjøområdene langs kysten. Dette skjer uten at det er foretatt en konsekvensutredning av verneforslagene slik Stortinget pålegger.

Vil statsråden sikre at det gjennomføres en grundig konsekvensutredning av virkningene for marine næringer og de berørte kystsamfunn?»

Begrunnelse:

I forskrift om konsekvensutredninger hjemlet i plan- og bygningsloven er det krav om utføring av konsekvensutredninger (KU) ved forskjellige tiltak.

Blant annet skal konsekvensutredninger gjøres når:

"Nasjonalparker og andre verneområder større enn 500 km² og nasjonalparker og andre vernetiltak på mer enn 250 km² dersom tiltaket fører til en vesentlig endring i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet."

Store deler av Sogn og Fjordane og Finnmark er foreslått vernet som nasjonale laksefjorder. To av de mest havbruksavhengige fylkene utelukkes dermed fra næringsutvikling i marin sektor. Forslaget rammer ressursvake områder og kan true bosettingen i enkeltsamfunn. I tillegg til dette er mange kystområder langs hele norskekysten båndlagt eller foreslått båndlagt gjennom ulike vernebestemmelser.

Svar:

Som regel forbindes begrepet konsekvensutredninger med bestemmelsene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven kap. VII-a, som har klare regler for når konsekvensutredninger skal brukes, ref. spørsmål nr. 397. Det er imidlertid ikke bare plan- og bygningsloven som har regler for utredning av konsekvenser. Ifølge Utredningsinstruksen for statlige forvaltningsorgan skal hver sak "inneholde en konsekvensutredning som skal bestå av analyse, og vurdering av antatte vesentlige konsekvenser av den beslutning som foreslås truffet. Konsekvensutredningene skal omfatte konsekvensene for statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og for private, herunder næringsvirksomhet og enkeltpersoner".

I henhold til gjeldende saksbehandlingsregler etter naturvernloven blir konsekvensene av vern belyst og vurdert for det enkelte område, uansett verneområdets størrelse. For større verneområder gjelder i tillegg kravene om konsekvensutredninger etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven. De arealgrensene som utløser krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven, gjelder for det enkelte verneområde, og ikke f.eks. for en nasjonal verneplan samlet.

I fjor vår nedsatte Miljøverndepartementet i samarbeid med Fiskeridepartementet og Olje- og energidepartementet et rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget har i mandat å gi en tilråding til områder som bør inngå i en nasjonal marin verneplan. Utvalget forventes å legge frem sin tilråding til marin verneplan i løpet av høsten 2002. Tilrådingen skal omfatte verneformål, verneform og lovverk, geografisk avgrensning og verneforskrifter for det enkelte område. Med utgangspunkt i utvalgets tilråding skal myndighetene deretter utarbeide et verneplanforslag som skal sendes på offentlig høring sammen med tilhørende konsekvensutredninger og -vurderinger.

Jeg kan derfor ikke på nåværende tidspunkt verken si noe om omfanget av en endelig marin verne-

plan eller hvilke lovverk som vil bli brukt. For områder hvor det planlegges å bruke naturvernloven vil konsekvensutredninger i henhold til bestemmelsene i plan- og bygningsloven bli gjennomført der områdets størrelse tilsier dette, jf. ovennevnte. Konsekvensvurderinger knyttet til områder som skal beskyttes ved bruk av bestemmelser i annet lovverk må avklares på et senere tidspunkt med utgangspunkt i bestemmelsene i Utredningsinstruksen.

Ordningen med nasjonale laksefjorder og laksevasdrag faller ikke inn under kravene om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven. Konsekvensene av tiltak knyttet til denne ordningen er på vanlig måte vurdert i henhold til bestemmelsene i Utredningsinstruksen. Økonomiske, administrative, distriktsmessige og andre konsekvenser av ordningen vil på vanlig måte fremgå av det forslaget til nasjonale laksevasdrag og laksefjorder som Regjeringen vil legge fram for Stortinget i juni 2002.

Kystverneplanen for Nordland er til sluttbehandling i Regjeringen. Planen omfatter bl.a. tre områder som inngår i "Nasjonalparkplanen", jf. St.meld. nr. 62 for 1991-1992 *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. På bakgrunn av kommunal- og miljøvernkomiteens behandling av nasjonalparkmeldingen, jf. Innst. S. nr. 124 for 1992-1993, er det for disse tre områdene gjennomført konsekvensutredninger.

Både kystverneplanene, etablering av nasjonale laksefjorder, og en marin verneplan vil ha konsekvenser for arealbruken langs kysten. Det vil imidlertid bli lagt stor vekt på å få til gode avveininger mellom bruk og vern, slik at både hensynet til den marine verdiskapningen og hensynet til naturverdiene blir ivarettatt.

Jeg mener at vi med ovennevnte har lagt til rette for de nødvendige utredningene for å kunne sikre gode avgjørelser som tar tilstrekkelig hensyn til miljøet, naturressursene, de marine næringer og berørte kystsamfunn.

Spørsmål nr. 398

Innlevert 23. mai 2002 av stortingsrepresentant Heidi Grande Røys

Besvart 31. mai 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Tal frå Helsedepartementet syner store forskjellar i løyvingar pr. innbyggjar i dei ulike helseforetak. Helse Øst 6 663 kr pr. innbyggjar, medan Helse Vest berre får 5 139 kr pr. innbyggjar.

Kva er grunngevinga for forskjellane i løyvingar, og vil statsråden auke løyvingane til Helse Vest?»

Svar:

Grunngevinga for fordelinga av løyvingane i 2002 var å føre vidare fylkeskommunane sitt faktiske forbruk innanfor spesialisthelsetenesta, utan å gjere store økonomiske endringar fyrste året i reforma. Dette gjeld for alle regionane i 2002. Ved handsaminga av statsbudsjettet for 2002 slutta Stortinget seg

til dette prinsippet for fordeling av løyvingar mellom helseregionane slik det vart gjort greie for i budsjettframlegget til Stoltenberg-regjeringa og i tilleggssnummeret frå Bondevik-regjeringa.

Kor stor del av folkemengda som høyrer heime i ein region er ikkje eit tilstrekkeleg kriterium for å samanlikne utgiftsbehovet mellom regionar. I tidlegare løyvingar til fylkeskommunane blei det òg lagt inn andre kriterium som spreiding i alder, skilnader i storleik, avstand, helsetilstand osv. for å fange opp geografiske skilnader i behov for løyvingar. Helse Vest RHF har eit relativt sett lågare utgiftsbehov målt med disse kriteria enn når ein ser på storleiken til folkemengda åleine. I tillegg låg det i tidlegare løyvingar òg eit særskilt tilskott til dei tre nordlegaste fylka,

noe som også gjer sitt til at fordeling av løyvingar ikkje samsvarer med storleiken til befolkninga.

Eg har no sett i verk ein full gjennomgang av heile finansieringssystemet. Regjeringa har sett ned eit eige utval som skal sjå på finansieringa av dei regionale helseforetaka. Dette utvalet, som er leia av professor Terje P. Hagen, skal leggje fram si innstilling ved utgangen av dette året med sikte på at avgjerd og oppfølging av utvalet sitt arbeid kan leggjast til grunn også for fordelinga av løyvingane til dei regionale helseforetaka frå 2004.

Eg tek òg sikte på å vurdere utjamnande åtgjerder i høve til mogelege uheldige verknader av fordelinga av løyvingane i arbeidet med budsjettet for 2003.

Spørsmål nr. 399

Innlevert 23. mai 2002 av stortingsrepresentant Knut Storberget

Besvart 29. mai 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Vil statsråden bidra til at det nå raskest mulig kan bli skapt ro rundt denne saken, og at prosessen minst mulig skaper unødige påkjenninger for de etterlatte?»

Begrunnelse:

Åsta-ulykken berører mange mennesker. Flere av de etterlatte har gitt uttrykk for at etteroppgjøret i forbindelse med erstatninger og gransking har vært svært tilfredsstillende. Noen av de etterlatte har reagert sterkt på statens argumentasjon i den gjenværende rettskonflikt. Dette har skapt ny uro, ubehag og bidratt til frykt for å "gjenoppleve" det hele igjen. Ved oppgjøret etter en slik dramatisk og dypt tragisk ulykke må de pårørendes interesser settes i høysetet.

Svar:

Jeg gjør oppmerksom på at det er NSB BAs forsikringsselskap Vesta Forsikring AS som har gått til sak mot staten v/Samferdselsdepartementet for å få dekket sine erstatningsutbetalinger etter Åsta-ulykken.

Jeg er enig i at det er ønskelig å skape ro rundt denne saken. Staten har ingen interesse i å fokusere eller prosedere denne saken i pressen, men behandler stevningen fra Vesta på vanlig måte. Regjeringsadvokaten opptrer på vegne av Samferdselsdepartementet i saken. Det pågår også forhandlinger med Vesta om en minnelig ordning.

Utover dette finner jeg det ikke riktig å kommentere den pågående sak.

Spørsmål nr. 400

Innlevert 23. mai 2002 av stortingsrepresentant Britt Hildeng

Besvart 31. mai 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Stiftelsen Ski- og sommerfestivalen er i pengeknipe for å kunne arrangere sin sommerfestival med idrettsleker for personer med psykiske lidelser.

Kan statsråden sørge for at de får positivt svar på sin søknad raskt, slik at årets sommerleker kan realiseres på Hove leir ved Arendal som planlagt?»

Begrunnelse:

Stiftelsen har sendt søknad om aktivitetsstøtte for et treårsprosjekt med evaluering allerede høsten 2001. De har ikke fått svar. Søknaden til Kulturdepartementet er innvilget, men med halvparten av tidligere støtte. Dette har ført til problemer for realisering av sommerarrangementet. Stiftelsen ønsker å fortsette med bred frivillig innsats, men ser ikke mulighet til å gjennomføre disse arrangementene uten positiv respons om videreføringsmuligheter også fra Helsedepartementet. Det er stor oppslutning om begge festivalene, og det samles om lag 500 deltakere og ledsagere til hver festival to ganger i året. Stiftelsen har erfaring og kapasitet til å fortsette med masse aktiv, frivillig innsats, men den er avhengig av å ha noe statlig finansiering i bunn, ellers vil det bli for krevende å holde aktiviteten i gang. Stiftelsen har 18 års erfaring med slike tiltak og understreker at de er avhengig av forutberegnlighet med hensyn til aktivitetsnivå.

Fysisk fostring er særskilt viktig for mennesker med psykiske lidelser. Denne type arrangement inspirerer til trening gjennom hele året, for å ha festivalen som målepunkt.

Tiltakene er til glede for mennesker med psykiske lidelser i og utenfor institusjon, ledsagere og de som deltar som frivillige, bl.a. elever fra Idrettsgymnasiet på Geilo. Vinterfestivalen arrangeres på Geilo.

Svar:

Kultur- og fritidstiltak til mennesker med psykiske lidelser

Gjennom Opptappingsplan for psykisk helse 1999-2006 er følgende to av fire hovedmål for psykisk helsearbeid i kommunene rettet mot voksne:

- økt mulighet for deltakelse i meningsfylte aktiviteter; som skole, arbeid, dagsenter eller lignende
- bedre muligheter til å kunne delta i en sosial sammenheng og med det bryte sosial isolasjon.

Styrking av kultur- og fritidstiltak er sentrale virkemidler for å oppnå dette og for å bidra til å fremme den enkeltes ressurser. Departementet har derfor forutsatt at det øremerkede driftstilskuddet til kommunene blant annet nyttes til denne typen tiltak. Dette er i tråd med Opptappingsplanens mål om mest mulig desentraliserte tilbud, slik at ressursene muliggjør at mennesker med psykiske lidelser kan leve en mest mulig normal tilværelse med livskvalitet i hverdagen. Det er også gitt føringer om at denne typen tiltak bør skje i samarbeid med kulturorganisasjoner, menigheter, frivillige organisasjoner og lignende. For øvrig styrer ikke departementet hvilke konkrete kultur- og fritidstiltak kommunene bør satse på. Utviklingen av dette bør snarere skje i tett samarbeid med brukerne selv.

I brevet av 22. mai med spørsmål om midler til ovenfor nevnte prosjekt, vises det til at festivalen får midler fra Kulturdepartementet. Opptappingsplanen for psykisk helse har ikke som formål å dekke alle aktiviteter som angår mennesker med psykiske lidelser. Det er svært viktig at de ordinære instanser for befolkningen også inkluderer tiltak for mennesker med psykiske lidelser.

Reformen i statlig helseforvaltning - delegering og overføring av midler til Sosial- og helsedirektoratet

Fra og med 1. januar 2002 har Sosial- og helsedirektoratet fått som forvaltningsoppgave å gjennomføre og iverksette vedtatt helse- og sosialpolitikk. Dette innebærer at midler til å gjennomføre virksomheter på statlige satsingsområder, så som Opptappingsplan for psykisk helse, i hovedsak er delegert til Sosial- og helsedirektoratet. Både tildeling og oppfølging av øremerkede tilskudd til kommunene over Opptappingsplanen og statlige midler til prosjekter og utviklingsarbeid knyttet til målsettinger for Opptappingsplanen, er overført til Sosial- og helsedirektoratet. Søknader om prosjektmidler knyttet til Opptappingsplanen blir derfor automatisk overført dit fra departementet for vurdering og videre behandling. Dette gjelder også søknaden om prosjektmidler til Ski- og sommerfestivalen.

Konklusjon

Jeg ser kultur- og fritidstiltak som svært viktig for alle - ikke minst mennesker med psykiske lidelser. Når det gjelder vurderingen av konkrete prosjektsøknader knyttet til denne typen tiltak, ser jeg det imidlertid som riktig å opprettholde direktoratets rolle her, slik at helhetsvurderinger knyttet til formål og

bruk av midler samles. Jeg ser det ikke som riktig ut i fra disse betingelsene å påvirke en eventuell saksbe-

handling av prosjektsøknad fra Stiftelsen Ski- og sommerfestivalen i Sosial- og helsedirektoratet.

Spørsmål nr. 401

Innlevert 23. mai 2002 av stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt

Besvart 30. mai 2002 av nærings- og handelsminister Ansgar Gabrielsen

Spørsmål:

«Redningsvestar som vert brukt på norske passasjerferjer og hurtigbåtar er ikkje lenger godkjende av EU. I Noreg har det frå fagleg hald òg kome fram alvorlege innvendingar mot desse vestane. Ein annan type norskproduserte redningsvestar har EU-godkjenning, men rederia som ynskjer å bruka denne har så langt fått avslag frå Sjøfartsdirektoratet. Saka skaper uro rundt tryggleiken til sjøs.

Vil statsråden ta initiativ for å endra på dette?»

Grunngjeving:

Går fram av spørsmålet.

Svar:

Oppfølginga av "Sleipner"-ulykka har mellom anna ført til at Noreg i dag har verdas strengaste krav til redningsvestar på passasjerskip. I tillegg til oppfylling av internasjonale minstekrav, skal redningsvestar etter norske krav gi skydd mot nedkjøling, være enkel å iføre seg også i mørke og sitte godt fast mot kroppen. Det er derfor ikkje tilstrekkeleg berre med EU-godkjenning for redningsvestar på norske passasjerskip.

Det er i dag to alternativ som er godkjende av Sjøfartsdirektoratet; redningsvesten "Regatta Thermo Cruise" og passasjerdrakta "Helly Hansen P2000" i kombinasjon med redningsvest av typen "T-vesten"

eller "Seamaster". Utover dette er Sjøfartsdirektoratet kontakta av fire produsentar som har produkt på forskjellige utviklingsstadier, utan å ha mottatt søknad om godkjenning frå nokon av desse.

Redningsvesten "Regatta Thermo Cruise" er "rattmerka" av Det Norske Veritas, som er utpekt av NHD som teknisk kontrollorgan (TOK) etter Skipsutstyrsdirektivet 96/98/EØF.

EU-kommisjonen har vist til skipsutstyrsdirektivet og bedt om at norsk typegodkjenning av redningsvesten "Regatta Thermo Cruise" blir trekt. Ein redningsvest er et kompromiss mellom mange behov, kor uklare testprosedyrar utfylles av erfaring og skjønn. Sjøfartsdirektoratet trur årsaka til EUs oppfølging er at praksis ved testing av redningsvestar framleis er forskjellig mellom flaggstatar. Noreg har derfor saman med USA og Storbritannia tatt initiativ i IMO (International Maritime Organization) for å forbetre krav og testmetodar for personleg verneutstyr.

Sjøfartsdirektoratet held fast at "Regatta Thermo Cruise" er den beste redningsvesten som finnes på marknaden i dag.

NHD arbeider nå med å avklare det nærare innhald og konsekvensar av Kommisjonens brev. Frå norsk side vil vi be om tilgang til det materiale som Kommisjonens vedtak er bygd på. I samråd med Sjøfartsdirektoratet vil NHD vurdere den nærare oppfølginga av saka.

Spørsmål nr. 402

Innlevert 24. mai 2002 av stortingsrepresentant Bendiks H. Arnesen

Besvart 28. mai 2002 av utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet

Spørsmål:

«Fiskeryrket er forbundet med stor risiko for liv og helse. I denne sammenheng er Sikkerhetsopplæringen for fiskere meget viktig som forebyggende tiltak. Befraktningsavtalen med sikkerhetsopplæringens kursfartøy går ut 31. desember 2002, og ny avtale er fortsatt ikke inngått.

Hva vil statsråden gjøre for at avtalen snarest kan inngås, slik at denne viktige sikkerhetsopplæringen for fiskere kan videreføres?»

Begrunnelse:

Fiskeryrket har alltid vært forbundet med stor risiko for liv og helse sammenlignet med andre yrker. Derfor må risikoreduserende tiltak ha høy prioritet.

Sikkerhetsopplæringen for fiskere har i denne sammenheng hatt stor forebyggende virkning, noe som kan dokumenteres ved at antallet ulykker har gått betydelig ned etter at denne opplæringen har fått innpass hos fiskerne.

Sikkerhetskurset er som kjent lovpålagt for yrkesfiskere, og i 2001 gjennomgikk ca. 1 600 fiskere denne opplæringen.

Usikkerheten om fremtiden for Sikkerhetsopplæ-

ringen for fiskere er nå stor fordi befraktningsavtalen med kursfartøyet går ut 31. desember 2002.

Til tross for at ny avtale var klar i januar i år, er denne enda ikke undertegnet. Dette skyldes, etter det jeg har fått opplyst, manglende respons fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Ut fra de opplysninger jeg har fått, haster det nå med å få inngått en ny avtale dersom Sikkerhetsopplæringen for fiskere skal kunne videreføres etter 31. desember 2002.

Kursfartøyet er landsomfattende, og det er viktig at en slik opplæring kan foregå på en realistisk måte ombord på fartøy.

Svar:

Som representanten Arnesen opplyser, ønsker Sikkerhetsopplæringen for fiskere å inngå ny avtale med Rederiet Kongsøy for å befrakte M/S "Kongsnes" fra og med 1. januar 2003. Den nåværende befraktningskontrakten utløper 31. desember 2002. Saken er et budsjettspørsmål for 2003. Nærmere omtale av saken må derfor avvente behandlingen av statsbudsjettet 2003.

Spørsmål nr. 403

Innlevert 24. mai 2002 av stortingsrepresentant Åslaug Haga

Besvart 5. juni 2002 av utenriksminister Jan Petersen

Spørsmål:

«Muligheten for en ny krig mellom India og Pakistan over Kashmir er reell. Spenningen i område har økt i de seneste dager. Uttalelser fra den indiske statsminister er svært bekymringsfulle. Begge land besitter atomvåpen og har uttalt vilje til å bruke dem. Krisen truer sikkerheten i regionen og bør således lede til at FNs sikkerhetsråd drøfter saken.

Vil utenriksministeren bidra til å bringe saken opp i FNs sikkerhetsråd?»

Svar:

Jeg er dypt bekymret over den spente situasjonen mellom India og Pakistan og jeg er enig i at faren for en ny krig mellom de to land er reell. Det faktum at begge land besitter atomvåpen og har uttrykt vilje til

å bruke dem dersom omstendighetene skulle tilsi det, gir ytterligere grunn til uro.

Regjeringen har uttrykt sin bekymring overfor begge parter i flere sammenhenger. Det er viktig at det internasjonale samfunnet opprettholder et sterkt press på partene for at disse tar de nødvendige skritt for å redusere konfliktnivået og gjenopprette den politiske dialogen.

Det er nær kontakt mellom FNs generalsekretær og Sikkerhetsrådets medlemsland om saken. Generalsekretæren er i regelmessig kontakt med begge lands ledere og har oppfordret dem til å vise moderasjon og engasjere seg i en målbevisst diplomatisk innsats. Flere av Sikkerhetsrådets faste medlemmer samt EU utøver et aktivt og stille diplomati. Alle har oppfordret Pakistan til å gjennomføre konkrete tiltak for å hindre infiltrasjon over grensen til indisk-kon-

trollert del av Kashmir, for å avverge indiske gjeldelsesaksjoner. For øvrig er det å håpe at den regionale sikkerhetskonferansen i Kasakhstan vil bidra til å gjenopprette dialogen mellom partene og å redusere krigsfaren.

Det er bred enighet blant Sikkerhetsrådets medlemsland og FNs generalsekretær om at det er de pågående internasjonale initiativ som har størst utsikt til

å føre frem, og at det i øyeblikket ikke vil tjene saken å bringe den opp i Sikkerhetsrådet. Dette er også min vurdering. Samtidig er det åpenbart at spørsmålet må vurderes fortløpende i lys av utviklingen.

I mellomtiden vil en fra norsk side fortsette å gi full støtte til generalsekretær Kofi Annan og andre sentrale aktørers bestrebelser på å redusere konflikt-nivået.

Spørsmål nr. 404

Innlevert 24. mai 2002 av stortingsrepresentant May Hansen

Besvart 5. juni 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman

Spørsmål:

«Statsråd Victor Norman svarte Karin Andersen i spørretimen 8. mai 2002 at første og til dels andre generasjoner kvinner som for fullt kom ut i arbeidslivet stilte med et alvorlig handikap fordi de var henvist til et dårlig betalt arbeidsmarked. Han omtaler videre kvinner i arbeidslivet som svake grupper.

Mener statsråden at kvinner med flere års utdanning er svake grupper og at de må søke seg til andre yrker for å oppnå likelønnsutvikling og verdsetting av de viktige samfunnsjobbene de gjør?»

Begrunnelse:

I forbindelse med debatten om modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor 31. januar 2002, ble det fattet et vedtak om at "Stortinget ber Regjeringen sikre offentlig sektors evne til å rekruttere og beholde arbeidskraft gjennom likelønn for kvinner og menn og en offensiv lønns- og arbeidsgiverpolitikk". I Aftenposten den 18. mai refereres en rapport fra Arbeidstilsynet som viste utstrakt bruk av overtid blant sykepleiere ved Akershus Universitetssykehus, opptil 70 timer pr. uke. Dette skjer ved flere sykehus, og er også et stort problem i de fleste kommuner. Victor Norman svarte også Karin Andersen den 8. mai 2002 at tiltak for å få større lønnslikhet mellom kvinner og menn er å sørge for at de kvinner som kommer ut i arbeidsmarkedet nå skal ha like gode valgmuligheter, og at de like lett skal kunne få de stillingene de ønsker seg som tilfellet er for menn. Det må være en total misforståelse fra statsrådets side hvis han tror at f.eks. sykepleiere og andre grupper som kjemper for likelønn og bedre arbeidsvilkår ønsker seg andre yrker. De har lang utdanning og ivaretar viktige samfunnsoppgaver som Regjeringen ikke har signalisert at de skal fjerne. Det de ber om er respekt og verdsetting av den jobben de gjør og en bedre lønns- og arbeidsgiverpolitikk og det har Stortinget vedtatt 31. januar 2002 at Regjeringen skal sikre.

Svar:

Jeg vil først si at jeg mener spørteren fortolker mitt svar i spørretimen på en måte som jeg ikke kjenner meg helt igjen i. Dermed blir også premisset for dette spørsmålet noe skjevt. Jeg deler representanten May Hansens syn på at de typiske kvinneyrkene har en viktig samfunnsfunksjon. Det er en viktig målsetting for den offentlige lønns- og personalpolitikken å sikre tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft til disse yrkene. Jeg redegjorde for en del statlige virkemidler i spørretimen den 8. mai 2002.

Jeg vil presisere følgende fakta når det gjelder kvinners yrkesdeltakelse og lønnsforhold: Da kvinner økte sin yrkesdeltakelse på 1970- og begynnelsen av 1980-tallet skjedde dette i stor grad gjennom deltidsarbeid i typiske lavlønnsykker i service-, helse- og omsorgssektoren. Dette må sees i sammenheng med at det gjennomsnittlige utdanningsnivået blant kvinnene den gang var betraktelig lavere enn blant menn. Som et ledd i økt verdsetting av kvinnedominerte yrker ble mange helsefagutdanninger på begynnelsen av 1980-tallet oppgradert til høyskoleutdanninger. Dette har bidratt til forbedret avlønning i disse yrkene. For eksempel hadde offentlige godkjente sykepleiere 10 pst. lavere lønn enn industriarbeidere i 1985, mens de lå 5 pst. over i 1996.

Kvinner har forstått at god utdanning gir lønnsmessig uttelling i arbeidsmarkedet. De fleste av våre høyskoler og universiteter har nå en overvekt av kvinnelige studenter. Kvinner som har tatt en slik utdanning, stiller i utgangspunktet på lik linje med menn i konkurranse om jobbene.

I en markedsøkonomi må vi påregne lønnsmessig ulikhet mellom ulike typer jobber. Det er en målsetting at denne ulikheten ikke skal være kjønnsbasert. Lovgivningen er styrket for å hindre diskriminering i arbeidslivet. Ligestillingsloven § 5 om "lik lønn for arbeid av lik verdi" er endret ved å presisere sammenligning på tvers av yrkesgrenser innad i samme virksomhet. Det er også innført en regel om aktivitets-

plikt for likestilling i arbeidslivet. Her har både arbeidsgivere og fagforeningene et ansvar. Dette innebærer blant annet at "arbeidsgiver skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene innenfor sin virksomhet". Det er i tillegg vedtatt et krav til rapportering om likestilling i bedriftenes årsberetninger både om den faktiske tilstand og tiltak. Dette vil samlet sett bidra til en mer profesjonell personal- og lønnspolitikk på den enkelte arbeidsplass.

På 1990-tallet har lønnsutviklingen i offentlig sektor vært svakere enn i privat sektor. Dette har spesielt ført til at personer med universitets- og høyskoleutdanning i offentlig sektor har sakkert akterut sammenlignet med grupper med tilsvarende lengde på utdanningen i privat sektor. Dette har rammet mange kvinner, fordi de i større grad er ansatt i offentlig sektor. For 1990-tallet sett under ett har det samtidig vært en lønnsutjevning mellom kvinner og menn både innad i kommunesektoren og i staten. For personer i samme stilling i offentlig sektor er lønnsforskjellen mellom kvinner og menn forsvunnet.

For statlig sektor er det tatt mange initiativ for å sikre lønnsmessig likebehandling mellom kvinner og

menn. Det er for staten sterke krav til lokal oppfølging av det sentrale avtaleverket på likestillings- og likelønnsområdet. Det er både krav til handlingsplaner for likestilling på lokalt nivå og tiltak for å synliggjøre lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. I tillegg har det i flere år vært sentrale føringer om at kvinner skal ha en større andel av lønspotten enn en pro rata fordeling tilsier både i sentrale og lokale lønnsoppgjør. Både ved prioritering av høyskolegrupper, kvinneprofil og lavlønn har kvinner som gruppe innad i staten hatt en relativt god lønnsutvikling. I årets lønnsoppgjør har høyskolegruppene fått store lønnstillegg også i kommunesektoren.

Representanten er opptatt av at jeg som statsråd skal ha synspunkter på det konkrete lønnsnivået til bestemte yrkesgrupper hvor det arbeider mange kvinner. Det finner jeg unaturlig. Lønn bestemmes ved forhandlinger mellom organisasjonene i arbeidslivet. Som ansvarlig statsråd for statens lønnspolitikk har jeg synspunkter på lønnsutviklingen og lønnsstrukturen i staten. Dette gjenspeiler seg i den tariffavtalen vi nylig har inngått med arbeidstakerorganisasjonene i staten.

Spørsmål nr. 405

Innlevert 27. mai 2002 av stortingsrepresentant Knut Storberget

Besvart 31. mai 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Hva vil helseministeren foreta seg for at særlig eldre og pleietrengende ikke unødig rammes av de åpenbart nødvendige reglene om begrensning på steder hvor det kan røykes tobakk?»

Begrunnelse:

Prisverdig nok iverksettes stadig nye regler om begrensning av tobakksrøyking. For å få til en forståelse og aksept av slike regler er det likevel viktig å forhindre de mest urimelige utslag. Ved et eldresenter på Østerås i Bærum ble det i oktober i fjor innført totalt røykeforbud, hvilket innebar at mange eldre brukere ble henvist til å stå ute. Røykerommet ble omgjort til Internett-café. Flere av de eldre ønsker seg et regelverk som hensyntar eldre og syke, slik at de kan ta del i det offentliges tilbud samtidig som de kan unne seg selv å røyke.

Svar:

Hovedregelen etter tobakksskadeloven § 6 er at lufta skal være røykfri i lokaler og transportmidler hvor allmennheten har adgang. Dette innebærer at det skal være røykfri luft på eldresenter og fellesarealer på ulike institusjoner som for eksempel alders- og sykehjem. Bestemmelsen regulerer imidlertid ikke beboelsesrom på institusjoner, men institusjonen plikter å gi de som ønsker det tilbud om røykfrie rom.

Dersom det innen et område er flere lokaler som har samme formål, kan røyking tillates i inntil halvparten av disse. Det er derfor ikke i strid med tobakksskadeloven dersom for eksempel et eldresenter ønsker å ha tilbud til røykere i form av røykerom. Det er imidlertid opp til den enkelte eier eller den som disponerer lokalene i eierens sted om det skal innføres strengere krav til røykfri luft enn det som fremgår av bestemmelsene i tobakksskadeloven.

Spørsmål nr. 406

Innlevert 27. mai 2002 av stortingsrepresentant Knut Storberget

Besvart 3. juni 2002 av justisminister Odd Einar Dørum

Spørsmål:

«Antall iverksatte dommer på samfunnsstraff har gått ned. Betydningen av samfunnsstraff, både i forhold til rehabilitering av lovbyggere og også med henblikk på soningskøene, kan være betydelig.

Hva vil justisministeren foreta seg for at man i fremtiden kan få en utvidet bruk av samfunnsstraff, særlig overfor yngre lovbyggere?»

Svar:

I likhet med representanten Storberget har jeg merket meg nedgangen i antall iverksatte dommer på samfunnstjeneste og jeg er enig i at reaksjonsformen samfunnsstraff er viktig både av hensyn til rehabiliteringen og for å korte ned soningskøene. Det er imidlertid grunn til å understreke at straffegjennomføringsloven, som inneholder bestemmelser om samfunnsstraff, trådte i kraft 1. mars i år. Anvendelsesområdet for samfunnsstraff er ikke det samme som den tidligere straffen samfunnstjeneste, som nå er opphevet. Jeg vil derfor se utviklingen over noe lengre tid, for å få et bedre grunnlag for å vurdere hva som eventuelt må gjøres.

Som nevnt i mitt svar til representanten Storberget i Stortingets spørretime 15. mai i år, foregår det en utstrakt informasjonsvirksomhet fra kriminalom-

sorgens side for at samfunnsstraff skal tas mer i bruk. Gjennom denne informasjonsvirksomheten blir både domstolene og andre ledd i straffesakskjeden gjort kjent med samfunnsstraffen og dens innhold, og forholdene er lagt til rette for at samfunnsstraff skal brukes.

Jeg har forelagt representantens spørsmål for Riksadvokaten, som også har registrert at antall iverksatte dommer på samfunnstjeneste har gått ned. Han ser imidlertid behov for å studere og analysere denne utviklingen nærmere. Dette bør skje i samarbeid mellom påtalemyndigheten og Justisdepartementet. Riksadvokaten vil utgi et rundskriv til påtalemyndigheten om straffereaksjoner, der flere sider av straffegjennomføringsloven skal behandles. Han tar også sikte på å følge opp forslagene i lovproposisjonen, blant annet med hensyn til bruk av samfunnsstraff.

Jeg vil følge utviklingen nøye og holde kontakt med Riksadvokaten slik at vi sammen sikrer at bruken av samfunnsstraff som reaksjon gjennomføres i tråd med intensjonene. Både påtalemyndigheten og domstolene bør være bevisste på denne reaksjonsformen, særlig når det kan være en aktuell reaksjonsform overfor unge lovbyggere.

Spørsmål nr. 407

Innlevert 27. mai 2002 av stortingsrepresentant Åslaug Haga

Besvart 4. juni 2002 av forsvarsminister Kristin Krohn Devold

Spørsmål:

«Pressetalsmannen i FO gir i Nettavisen 27 ds. uttrykk for at det er uavklart hvilken behandling som skal gis krigsfanger som eventuelt blir tatt av norske soldater i Afghanistan og at dette er et politisk spørsmål.

Hvordan står dette i forhold til statsrådets tidligere forsikringer om at avtaleverk hindrer norske soldater i å begå brudd på konvensjoner Norge er tilsluttet, og hvilken opplæring har soldatene i de deler av folkeretten der Norge og USA har påtatt seg ulike forpliktelser?»

Begrunnelse:

I svar på skriftlig spørsmål nr. 326 sier forsvarsministeren følgende:

"Norge har overfor USA skriftlig satt som vilkår for deltakelsen i operasjon *Enduring Freedom* at de norske soldatene er under norsk jurisdiksjon og ikke kan settes til oppdrag som innebærer brudd på norsk lov eller norske folkerettslige forpliktelser."

I Nettavisen 27 ds. utelukker ikke presstalsmann Grandhagen i FO at norske soldater kan ta krigsfanger. Han bekrefter snarere at dersom krigsfanger blir tatt, vil disse måtte overlates til amerikanerne. Han gir uttrykk for at den praktiske håndteringen av en slik situasjon vil være et politisk spørsmål.

I intervjuet bekrefter Grandhagen videre at det ikke finnes avtaleverk som definerer hvordan krigsfanger skal behandles. "Dette er ikke den type ting man inngår avtaler om," sier Grandhagen. Dette til tross for at USA som kjent praktiserer dødsstraff.

Det er foruroligende at det ikke finnes klare avtaler for hvordan man skal håndtere situasjoner hvor det faktum at Norge og USA har ulike folkerettslige forpliktelser kan ha betydning. Dette kan sette norske soldater i en vanskelig situasjon.

Når avtaleverket er tynt, settes det ytterligere krav til den enkelte soldats evne til å håndtere akutte situasjoner. Derfor ønsker jeg å vite hvilken folkerettslig opplæring de norske soldatene i Afghanistan har, og hvorvidt de har eksplisitt opplæring i de deler av folkeretten der Norge og USA har påtatt seg ulike forpliktelser.

Svar:

La meg først understreke at spørsmålet omhandler en hypotetisk situasjon. De norske spesialstyrkene vil snart bli trukket hjem. Jeg har gjennomgående fremholdt at faktum har vært at det er svært lite sannsynlig at norske styrker vil komme i en situasjon hvor de må anholde personer, og enda mindre sannsynlig at de vil måtte anholde personer som amerikanerne vil kreve tilbakeholdt i sin varetekt. Ingen av delene har skjedd hittil.

Jeg har også ved flere anledninger, blant annet i spørretimen 8. mai 2002, fremholdt at Norge overfor USA har skriftlig satt som vilkår for deltakelsen i operasjon *Enduring Freedom* at de norske soldatene er under norsk jurisdiksjon og ikke kan settes til oppdrag som innebærer brudd på norsk lov eller norske folkerettslige forpliktelser. Soldatene er altså stillet under kommando på spesielle vilkår som er akseptert fra amerikansk side. Ytterligere begrensninger for hvilke oppdrag styrkene kan settes til, er meddelt i forbindelse med meldingene om kommandooverføring for de relevante styrkeenheter. Oppdrag som går ut over begrensningene skal sendes hjem for godkjenning av norske myndigheter i hvert enkelt tilfelle. Dette, sammenholdt med hvorledes de norske styrkene har operert, har gjort meg trygg på at styrkene ikke ville komme i konflikt med norsk lov eller norske internasjonale forpliktelser.

Som kjent er det ikke inngått formelle avtaler mellom Norge og USA som regulerer deltakelsen i operasjonen. Jeg har tidligere understreket at de felles *Rules of Engagement* som styrkene opererer under, er gjennomgått og akseptert av norske myndigheter for å forsikre oss om at maktanvendelsesreglene er i samsvar med norsk rett og norske internasjonale forpliktelser.

Nå kan det imidlertid konstrueres mange hypotetiske scenarier for norske styrkers involvering i stridigheter. Jeg vil i en slik sammenheng fremholde følgende:

- Et sentralt formål med operasjon *Enduring Freedom* er å bekjempe og eventuelt pågripe personer i terrornettverket som sto bak massedrapene 11. september. Ved at Norge er blant de land som yter militær støtte til operasjonen i Afghanistan, bidrar vi til at dette formålet blir oppfylt. Dette representerer verken et brudd på norsk utleveringslov eller norske folkerettslige forpliktelser.
- Norske styrker er verken oppsatt eller utrustet til å ta hånd om fanger. Fordi våre styrker ikke kan utøve nødvendig kontroll over slike personer vil de måtte overlates til amerikanske styrker. Vi er i samme situasjon som en rekke andre koalisjonspartnere som opererer i Afghanistan.
- Norske soldater forholder seg til norske regler og handler i samsvar med nasjonal opplæring og trening innen krigens folkerett. Både Norge og USA er part i 3. Genèvekonvensjon. Selv om USA ikke er part til tilleggsprotokollene til Genèvekonvensjonene, vil de likevel være bundet av mange av reglene: Tilleggsprotokollene inneholder en rekke grunnleggende humanitærrettslige prinsipper hvorav mange må anses som sedvanerettslige regler som alle stater er bundet av.
- Dersom norske myndigheter ikke blir tilstrekkelig forsikret om at behandlingen av fanger skjer på den måten Norge anser dem berettiget til, vil dette måtte tas opp i kontakt mellom myndighetene i Norge og USA. Dette vil måtte skje i det konkrete tilfelle.

De norske soldatene har solid opplæring i internasjonal humanitær rett, herunder om norske internasjonale forpliktelser som måtte skille seg ad fra amerikanske. Dette gjelder for eksempel opplæring om forbudet mot bruk av antipersonellminer.

Alle soldater i det norske Forsvaret får grunnleggende opplæring og trening i internasjonal humanitær rett, både som separat utdanning og ved at folkerettsfaget inngår som elementer i en rekke andre militære fag. For eksempel inngår krigsfangstjeneste som en integrert del av øvelser for mannskap og befal.

I tillegg får alle som skal delta i internasjonale operasjoner misjonsspesifikk utdanning i krigens folkerett og tilstøtende emner, herunder grundig opplæring i engasjementsreglene for misjonen. Offiserer gis tilleggsutdanning.

I sin praktiske og teoretiske utdanning samarbeider Forsvaret med eksterne aktører. Blant annet er Norges Røde Kors fast bidragsyter på instruktørsiden.

Spørsmål nr. 408

Innlevert 28. mai 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 5. juni 2002 av fiskeriminister Svein Ludvigsen

Spørsmål:

«Det er foreslått flere alternativer for etablering av ny containerhavn i Oslofjorden. Et av forslagene er Snekkestad/Mulvika i Holmestrand og Re kommune og Kommersøya i Sande kommune. Etablering av en containerhavn til disse områdene vil legge beslag på verdifulle arealer i kystsonen, som i dag blir benyttet av allmennheten til friluftsmål.

Kan statsråden nå skriftlig si klart i fra at han ikke vil bruke disse områdene til containerhavn?»

Svar:

Oslo kommune har vedtatt at deler av havnevirk-somheten i Oslo skal fases ut, også kjent som "Fjordbyvedtaket". I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 46 for 1999-2000 Nasjonal transportplan 2002-2011 ble Fiskeridepartementet bl.a. bedt om å bidra til realiseringen av et interregionalt havneselskap i Oslofjordområdet. Dette er et arbeid som jeg personlig har engasjert meg i.

Med det betydelige bakgrunns materialet som blant annet foreligger fra NOU 1999:24 Havnestrukturen i Oslofjordregionen, har embetsverket i Fiskeridepartementet utarbeidet en forstudie om alternative havneløsninger for Oslofjordregionen. Denne tar utgangspunkt i bl.a. Stortingets uttalelser om at Oslo kommunes "Fjordbyvedtak" skal legges til grunn for den langsiktige havneutviklingen i Oslofjorden, jf. Innst. S. nr. 119 for 2000-2001 fra samferdselskomiteen.

Under arbeidet med forstudien ble det avholdt informasjons- og diskusjonsmøter med fylkeskommunene rundt Oslofjorden, herunder sekretariatet for Østlandssamarbeidet, Oslo kommune, Drammen havneråd, Drammen Havnevesen, Borg Havnevesen, Moss Havnevesen, Larvik Havnevesen, Drammen kommune, Lier kommune og Dampskibsexpeditørenes Forening.

Havnesituasjonen i Oslofjorden representerer store utfordringer både nasjonalt og regionalt. For å styrke næringslivets konkurranseevne, tilfredsstille transportbehovet og oppfylle overordnede transport- og miljøpolitiske mål, er det nødvendig å utvikle et fremtidsrettet og forutsigbart havnetilbud for Oslo-

fjordregionen. I lys av dette må nasjonale, regionale og lokale interesser veies mot hverandre.

Forstudien danner grunnlaget for departementets videre arbeidet med etablering av en robust havneløsning i Oslofjorden.

I forstudien anbefales det at det utvikles tre tyngdepunkt for den stykkgodsbaserte havneaktiviteten, og at disse er lokalisert på følgende steder: Ett i Grenland/Larvik, ett i indre deler av Oslofjorden og ett i Borg/Halden.

For indre deler av Oslofjorden foreslås det at havnene i Moss, Oslo og Drammen i løpet av 2002 går sammen i et felles selskap kalt Viken havneselskap. Med de begrensninger som per i dag foreligger med tanke på å utvikle disse havnene, anbefales det to alternativer. Det ene er å bygge ny containerhavn på ett av følgende steder: Kambo/Jeløya i Moss kommune, Kommersøya i Sande kommune eller Snekkestad/Mulvika i Re kommune. Det andre er at Oslo kommunes "Fjordbyvedtak" endres slik at Oslo-Sydhavn kan tas i bruk som permanent containerterminal, og at fremtidig arealbehov dekkes innenfor Viken havneselskaps geografiske virkeområde.

Nødvendige investeringer i en ny havn i indre deler av Oslofjorden foreslås finansiert ved inntekter fra salg av eiendommer i berørte havneveseners eiendomsportefølje som ikke lenger skal benyttes til havneformål.

Forstudien ble presentert for berørte ordførere og fylkesordførere rundt Oslofjorden i slutten av april, og jeg gjennomfører nå befaringer i området for å få mest mulig informasjon før det fattes noen politisk beslutning i saken. Jeg vil legge opp til at Regjeringen fatter en prinsippbeslutning om fremtidig havnestruktur i Oslofjorden før sommeren. Både Stortinget og berørte kommuner/fylkeskommuner vil deretter, og på egnet måte, bli informert om beslutningen.

Den fremtidige havnestrukturen i Oslofjorden antas for øvrig å gi konsekvenser for utbygging av annen transportinfrastruktur på Østlandet. Det er derfor både nødvendig og naturlig at arbeidet med nye havneløsninger i Oslofjorden koordineres og kobles til prosessen med Nasjonal transportplan 2006-2015.

Spørsmål nr. 409

Innlevert 28. mai 2002 av stortingsrepresentant Audun Bjørlo Lysbakken

Besvart 5. juni 2002 av utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson

Spørsmål:

«Mener Regjeringen at faren for at Bujagali skal bli en gjeldsbyrde for Uganda er mindre nå enn da Verdensbankens styre behandlet saken første gang i desember 2001, og vil Regjeringen jobbe for at Verdensbankens styre utsetter avgjørelsen av MIGA-garanti til Bujagali til rapporten fra bankens eget inspeksjonspanel har blitt offentliggjort?»

Begrunnelse:

Norske myndigheter er involvert i avgjørelser om finansieringen av det omstridte Bujagali-kraftverket i Uganda både gjennom Garanti-Instituttet for Eksportkreditt, og gjennom Verdensbanken.

GIEK vedtok 16. mai å garantere for 70 mill. dollar til norske eksportbedrifter som har kontrakter på kraftverket. Verdensbankens styre skal 4. juni avgjøre om bankens investeringsgarantibyrå MIGA skal innvilge en investeringsgaranti til vannkraftverket Bujagali i Uganda.

I desember 2001 godkjente Verdensbanken lån og garantier fra både IFC og IDA til prosjektet. Under saksbehandlingen den gangen uttrykte Utenriksdepartementet skepsis til det økonomiske grunnlaget for prosjektet og frykt for at det ville føre til en økt gjeldsbyrde for Uganda. Den nordiske eksekutivdirektøren stemte likevel ikke imot prosjektet.

Klassekampen melder i oppslag 23. mai at Utenriksdepartementet nå føler seg tryggere på Bujagali-prosjektets økonomi enn tidligere, og tror at prosjektet er økonomisk levedyktig. Samtidig hevder en rapport fra organisasjonen International Rivers Network at Verdensbankens vedtak fra desember om å gi støtte fra IFC og IDA, ble tatt på grunnlag av overoptimistiske prognoser av Ugandas økonomiske vekst og av forventet kraftetterspørsel, og at Verdensbankens funksjonærer bagatelliserte betydningen av alternative energikilder. SV har også møtt de ugandiske kritikerne Frank Muramuzi fra organisasjonen National Association of Professional Environmentalists, og Martin Musumba fra Save Bujagali Crusade, som fremmer de samme argumentene.

Norge har bidratt til å lette Ugandas gjeldsbyrde gjennom HIPC-initiativet.

På bakgrunn av protester fra NAPE, SBC og flere ugandiske frivillige organisasjoner, utførte Verdensbankens inspeksjonspanel i 2001 en gjennomgang av Bujagali-prosjektet. Rapporten er fremdeles ikke offentliggjort, men både Verdensbanken og flere lands eksportkreditbyråer, deriblant GIEK, har innvilget finansiering på tross av dette.

Svar:

Uganda fullførte sin behandling under gjeldsletteordningen for de fattigste og mest gjeldstyngede landene (HIPC) allerede i mai 2000. Uganda var det aller første av de 26 landene som så langt har kvalifisert seg for ordningen og de 5 land som til dags dato har fullført behandlingen. Landets utenlandsgjeld skal nå forutsetningsvis være brakt ned på et håndterbart nivå. Det ville derfor være svært uheldig, både for landet selv og for HIPC-initiativet som sådan, dersom Uganda skulle få nye gjeldsproblemer å slite med. I kredittgivningen overfor Uganda og andre - nåværende såvel som "uteksaminerte" - HIPC-land, bør det m.a.o. utvises stor varsomhet. Prosjekter med høy gjeldsrisiko, der staten i skyldnerlandet vil kunne måtte hefte for framtidig gjeld, og ganske særlig der gjelden ev. vil være på kommersielle vilkår, bør unngås.

I dette ligger noe av norske myndigheters opprinnelige bekymring for Bujagali-prosjektet, slik denne bl.a. kom til uttrykk under styrebehandlingen i Verdensbanken i desember 2001.

Det er ingen grunn til å legge skjul på at det knytter seg usikkerhet til prosjektets inntektsside. Man kan ikke utelukke at Verdensbankens prognoser for prosjektets økonomiske bærekraftighet er optimistiske. Man kan heller ikke utelukke at prosjektets innebygde kraftkjøpsgaranti i verste fall vil kunne bli en belastning for den ugandiske statskassen.

Man har ingen garanti for at Bujagali-prosjektet ikke vil kunne resultere i ny gjeld, dersom det skulle gå galt. Det kan heller ikke utelukkes at det i så fall vil kunne bli snakk om statsgjeld. Så langt man kan se representerer Bujagali-prosjektet like fullt et forsøk på å gjøre gjeldsrisikoen så liten som mulig, og da spesielt for den ugandiske statens vedkommende. Opprettelsen av et særskilt prosjektselskap, den IDA-garanti som er gitt og en ev. MIGA-garanti er i så måte positive grep. Slik sett er Bujagali et spennende pilotprosjekt for delvis privat finansiering av større infrastrukturprosjekter i fattige land.

Med mindre full gavefinansiering er noe reelt alternativ, er det neppe mulig å finansiere et prosjekt som Bujagali uten gjeldsrisiko av noen art. Etter nøye vurdering har GIEK, gjennom sin styrebeslutning av 16. mai, vurdert risikoen forbundet med sin garantistillelse dithen at den er akseptabel. Med den informasjon departementet har, er det heller ikke grunn til å trekke et føre var-prinsipp så langt at gjeldsrisikoen alene skulle tilsi at prosjektet ikke igangsettes.

Ugandiske myndigheter ønsker en utbygging av

Bujagali, og det er ingen som bestrider at landet er nødt til å øke sin tilgang på energi. Dette er tungtveiende grunner til å gjennomføre prosjektet. Samtidig er det ikke tvil om at det er en rekke forutsetninger som må innfris for at prosjektet skal lykkes. Verdensbanken har ikke på noe tidspunkt lagt skjul på at dette er et høyrisikoprojekt hvor mye står på spill for Uganda så vel som for giversamfunnet. Det hører med i dette bildet at konsekvensene av å *ikke* bygge ut Bujagali også er svært store, i form av forspilte utviklingsmuligheter. Det finnes ingen smerte- eller problemfrie alternativer. Det er derfor svært viktig at grunnlaget for beslutninger knyttet til finansiering av prosjektet er best mulig.

Jeg tar den kritikk som er fremkommet mot Verdensbankens vurdering av prosjektet alvorlig. Det kan i den forbindelse nevnes at den felles nordiske og baltiske representanten i Verdensbankens styre nylig har bedt bankens ledelse om en reaksjon på de påstander som fremmes i International Rivers Networks rapport av 14. mai.

Videre kan jeg bekrefte at Norge gjennom den nordiske og baltiske valggruppen har tatt initiativ til at styrebehandlingen av en garanti fra MIGA utsettes inntil man har fått anledning til å vurdere og fremlegge en reaksjon på rapporten fra Bankens inspeksjonspanel. Dette har vi fått gjennomslag for og styrebehandlingen er nå utsatt til 18. juni.

Spørsmål nr. 410

Innlevert 28. mai 2002 av stortingsrepresentant Eli Sollied Øveraas

Besvart 5. juni 2002 av forsvarsminister Kristin Krohn Devold

Spørsmål:

«Etter Stortingets og forsvarssjefens intensjon, skulle flytting av HV 11 til Setnesmoen gjennomføres snarest og senest 31. desember 2002. Forsvarsbygg og entreprenør er klare til å starte bygging straks klarsignal blir gitt av forsvarssjefen. Hvis klarsignal gis, kan flytting gjennomføres i tråd med Stortingets vedtak av 14. juni 2001.

Vil forsvarsministeren ta initiativ til at det ferdig utarbeidende byggeprosjektet blir gitt klarsignal, slik at byggearbeidet kan igangsettes og flytting til Setnesmoen gjennomføres?»

Begrunnelse:

14. juni 2001 besluttet Stortinget at Møre og Romsdal heimvernsdistrikt 11 skulle flyttes fra Molde til Setnesmoen ved Åndalsnes. HV-11 skulle være på plass snarest og senest 31. desember 2002. 24. juni 2002 startet HV-11 planleggingen av de nødvendige lokaliteter sammen med Forsvarets Bygningstjeneste Trøndelag. FB (senere Forsvarsbygg) har gjennomført en prosess for raskest mulig å få i gang byggearbeidene på kontorbygget. Anbud er mottatt fra flere entreprenører. FB var klar til å gjennomføre oppstartsmøte med valgt entreprenør 7. mai 2002. Hadde klarsignal om oppstart blitt gitt, kunne innflytting skjedd ved årsskiftet 2002-2003. I stedet er det blitt initiert et helt nytt prosjekt, der planlegging startet 28. mai 2002. Byggestart vil derfor bli i 2003 i stedet for nå. Ifølge prosjektleder Norheim hos FB er det allerede brukt 7-800 000 kr på dagens prosjektering. Grunnlaget i dagens prosjekt kan ikke overføres til nytt prosjekt, ifølge Norheim.

Svar:

Ved behandlingen av Innst. S. nr. 342 for 2000-2001, jf. St.prp. nr. 45 for 2000-2001, la Stortinget til grunn at Heimevernsdistriktene i hovedsak skulle videreføres på de lokaliteter som Stortinget tidligere hadde bestemt. For Møre og Romsdal HV-distrikt 11 innebar dette flytting fra Molde til Setnesmoen, jf. Innst. S. nr. 152 for 1995-1996 og St.prp. nr. 70 for 1994-1995.

Stortingets vedtak ved behandlingen av St.prp. nr. 45 medførte en ny situasjon for Heimevernet. Hærens territorielle regimenter ble lagt ned, og HV-distriktsstabene overtok det territorielle ansvaret. En full gjennomgang av de operative kravene til distriktsstabene og bemanningsplanene var derfor nødvendig. Dette har bl.a. ført til følgende resultater:

- en ny bemanningsplan for HV-11 som medfører behov for færre kontorplasser enn tidligere planlagt
- nye arealnormer for kontorplasser som medfører mindre arealbehov for kontorbygget
- bygging av et krigshovedkvarter som følge av at HV-11 har fått territorielt ansvar.

I tillegg er det konstatert at det ikke er samsvar mellom fremdriften i eksisterende forprosjekt og den flyttedato som er fastsatt (31. desember 2002). Der som flyttedatoen opprettholdes, medfører dette flytting i to etapper til en kostnad av ca. 1,8 mill. kr.

Som oppfølging av stortingsbehandlingen har flere alternativer vedrørende eiendommer, bygg og anlegg på Setnesmoen vært vurdert. Leiren er vernet og

har store arealer av varierende kvalitet i gamle bygninger. Både Riksantikvaren og Forsvarets kulturminneprosjekt har derfor gitt føringer vedrørende inngrep i eksisterende bygninger eller ved bygging av nye. De nye forutsetningene gjør at det er nødvendig å redefinere byggeprosjektet på Setnesmoen. Det synes ikke lenger hensiktsmessig å bygge et distriktslager i en gammel, fredet tømmerbygning. Det synes også lite fleksibelt og upraktisk å bygge et nytt kon-

torbygg på en gammel grunnmur inne i leiren. Med et tilsvarende byggeprosjekt for HV-08 i Vatneleiren som utgangspunkt, skal det utvikles et kombinasjonsbygg der kontor og lager skal bygges i et nytt, frittstående bygg.

For å unngå kostbar etablering i midlertidige lokaler, har jeg derfor besluttet at flyttingen av HV-11 utsettes til 1. august 2003. Da kan HV-11 flytte direkte inn i nye, moderne lokaler på Setnesmoen.

Spørsmål nr. 411

Innlevert 28. mai 2002 av stortingsrepresentant Karin Andersen

Besvart 5. juni 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg

Spørsmål:

«I Aftenposten 25. mai d.å. kommer det frem at enslige mindreårige asylsøkere mister retten til grunnskoleundervisning fra 1. august 2002 på grunn av endringer i opplæringsloven.

Medfører dette riktighet, og hvordan vil statsråden sikre at enslige mindreårige asylsøkere ikke mister denne retten til grunnskoleundervisning?»

Svar:

Rett til grunnskoleopplæring for voksne innføres 1. august i år. Ingen voksne, dvs. personer over 16 år, har tidligere hatt lovfestet rett til grunnskoleopplæring. Kommunene har hatt ansvar for å gi slike tilbud, men de har ikke hatt plikt til det, slik de nå får. Midlene til grunnskoleopplæring for voksne ble lagt inn i rammeoverføringene til kommunene da inntektssystemet ble innført. Mange kommuner har gitt slik opplæring, mens andre ikke, eller i liten grad, har gjort det. Når det gjelder enslige mindreårige, har det fra 1998 blitt gitt et øremerket tilskudd til grunnskoleopplæring til innvandrere mellom 16 og 20 år (inkl. flyktninger og asylsøkere).

I artikkelen i Aftenposten 25. mai d.å. heter det blant annet:

"Når den nye opplæringsloven trer i kraft fra 1. august mister kommunene disse tilskuddene, i stedet får de et generelt rammetilskudd fra staten, som skal dekke all grunnskoleopplæring for voksne. I dette ramme-

tilskuddet er det ikke regnet med personer som ikke har oppholdstillatelse i Norge."

De øremerkede midlene som har vært gitt til grunnskoleopplæring for 16-20-årige innvandrere over Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett omfatter alle i denne gruppen. Det er ikke gjort noe skille på individnivå, f.eks. på bakgrunn av status med hensyn til oppholdstillatelse. Med innføring av rett til grunnskoleopplæring legges de øremerkede midlene som har vært nytt til denne gruppen, inn i rammeoverføringene. For inneværende år gjelder dette fra 1. august.

Rettighetsmessig endres ikke situasjonen for enslige mindreårige asylsøkere med innføring av rett til grunnskoleopplæring for voksne. De har ikke hatt rett, og får ingen rett til slik opplæring. Det blir opp til kommunene å prioritere bruken av midlene.

I ulike sammenhenger har det imidlertid vært fokusert på at enslige mindreårige er i en spesielt vanskelig og utsatt situasjon. Når Utdannings- og forskningsdepartementet følger hvordan og i hvilket omfang voksne benytter retten til grunnskoleopplæring, vil en også se på enslige mindreåriges situasjon. Oppføringstilbudet for enslige mindreårige asylsøkere vil også bli vurdert gjennom ulike tiltaks- og handlingsplaner. Vi utreder nå en ny bosettingsmodell for enslige mindreårige asylsøkere. Det er naturlig å se dette i sammenheng med dette spørsmålet.

Spørsmål nr. 412

Innlevert 28. mai 2002 av stortingsrepresentant Morten Lund

Besvart 5. juni 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg

Spørsmål:

«I svar på spørsmål 29 fra Senterpartiets stortingsgruppe i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett sier Finansdepartementet at de "vil bemerke at det i statlig virksomhet foreligger bindinger blant annet på personalsiden og i form av inngåtte kontrakter for leveranse av varer og tjenester. Det vil derfor i praksis kreves noe tid for å iverksette vesentlige reduksjoner i bevilgninger til driftsutgifter".

Mener statsråden at dette forholder seg vesentlig annerledes i kommunesektoren?»

Begrunnelse:

Kommunenes økte pensjonsutgifter for inneværende år overstiger langt det kommunene får i økte inntekter. KS har antydnet et ekstrasbehov for 2002 på 5,9 mrd. kr. Statsråd Solberg har ved flere anledninger sagt at det ikke er mer penger å hente for kommunene og at de må dekke ekstraavgiftene til pensjoner selv. Statsråden har sagt at kommunene på denne måten har et sterkt initiativ til effektivisering. Dette er også understreket fra finansdepartementet i brev til Sosialistisk Venstrepartiets stortingsgruppe som svar på deres spørsmål nr. 14 i forbindelse med Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett. "Kommunenes pensjonskostnader er i utgangspunkt deira eiga ansvar. Kommunane må derfor tilpasse seg det nye premienivået innanfor dei inntektsrammene som blir vedteke av Stortinget".

Svar:

Det er enighet mellom staten og KS om at kommunesektoren må forvente økte pensjonskostnader i størrelsesorden vel 2 mrd. kr *på varig basis* de nærmeste år, jf. rapport fra arbeidsgruppe "Kommunesektorens pensjonsutgifter" hvor staten og KS var med. Årsaken er at KLP i årene før 2001 undervurderte premiebehovet, og at bufferkapitalen i selskapet er på et svært lavt nivå, etter to år med svært lav avkastning i finansmarkedet.

Lønnsoppgjøret i kommunesektoren innebærer

økte pensjonskostnader på 1 mrd. kr, som følge av at oppgjøret endte med en ramme på 6 pst. Regjeringens anslag for lønnsveksten generelt i RNB 2002 var 5 pst., bl.a. på bakgrunn av de lønnsoppgjørene som da var avsluttet. De budsjettmessige konsekvensene av et lønnsoppgjør som ble dyrere enn 5 pst. må kommunesektoren ta selv, som selvstendig arbeidsgiver og forhandlingspart. Departementet anslår på denne bakgrunn økte pensjonskostnader på i alt 3 mrd. kr i 2002.

KS opererer med økte pensjonskostnader på 5,7 mrd. kr i 2002. Hva de faktiske pensjonsutgiftene vil bli i 2002 er ennå ikke klart. Dette avhenger av de vedtak som selskapene (og da særlig KLP) vil fatte om premieøkning. Den viktigste forskjellen mellom KS sitt anslag for premieinnbetaling i 2002 og departementets, er at KS/KLP har signalisert at det er ønskelig med en særskilt bufferoppbygging i KLP i 2002.

Ulike studier for enkelte år basert på metoder for å sammenligne kommuner, antyder et effektiviseringspotensial innen sentrale sektorer på mellom 7 og 25 pst. Forskningsstiftelsen Allforsk ved NTNU har utført en studie der de har analysert hvilke faktorer som kan forklare variasjoner i produksjonsnivå kommunene i mellom. Analysen, som er foretatt for et begrenset antall kommuner, antyder at om lag 20 pst. av produksjonsforskjellene i kommunene kan forklares ved effektiviseringsforskjeller. I sum antyder de refererte studiene et klart potensial for effektivisering i sektoren. Selv om det ikke er mulig å realisere hele dette potensialet på kort sikt, bør det helt klart være mulig å ta ut en del av dette allerede inneværende og neste år.

Kommunesektoren har en stram økonomi, men sektoren har selv et ansvar for å prioritere og for å balansere utgiftene mot inntektene. Kommunesektoren kan bidra til økt handlingsrom gjennom omstilling og fornyelse, mens staten på sin side kan bidra til økt handlefrihet gjennom innlemming av øremerkede tilskudd, forenkling av rapporteringskrav og regelverk og gjennom økte frie inntekter.

Spørsmål nr. 413

Innlevert 29. mai 2002 av stortingsrepresentant Tor-Arne Strøm

Besvart 4. juni 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Hva har statsråden foretatt seg for å få på plass nødvendige avklaringer i planarbeidet om Lofast-prosjektet, og derved sikre stortingsflertallets ønske om rask fremdrift?»

Begrunnelse:

Et flertall i Stortinget har ved flere anledninger lagt til grunn at videreføringen av Lofotens fastlandsforbindelse etter alternativ CU skulle starte så raskt som mulig i perioden 2002-2005. Fremdriften synes å ha stoppet opp etter at Hadsel kommunestyre for åtte måneder siden ikke godkjente nødvendige reguleringsplaner.

Svar:

Samferdselsdepartementet hadde regnet med at godkjente reguleringsplaner for E10 Lofotens fastlandsforbindelse (Lofast) kunne foreligge høsten 2001, jf. St.prp. nr. 1 for 2001-2002. Hovedregelen er at kostnadsoverslaget for et prosjekt som skal tas opp til bevilgning i Stortinget, skal være basert på godkjente reguleringsplaner der usikkerheten er innenfor en nøyaktighet på ± 10 pst.

Lofast er økonomisk sett av en slik størrelsesorden, dvs. over 500 mill. kr, at prosjektet også skal underlegges ekstern kvalitetssikring av kostnadsover-

slaget før Samferdselsdepartementet kan legge fram startbevilgning for prosjektet for Stortinget. En slik kvalitetssikring skal som hovedregel gjennomføres på grunnlag av godkjente reguleringsplaner.

Reguleringsplanen for parsellen Raftsundet - Øksfjorden i Hadsel kommune ble som kjent ikke vedtatt av kommunestyret da den ble behandlet 13. september 2001. Det har videre pågått behandling av en klage fra Nordland Naturvernforbund, Samarbeidsrådet for Naturvernsaker og Hadsel kommune over reguleringsplanvedtaket for parsellen Ingelsfjordeidet - Sjødalen i Lødingen kommune. Fylkesmannen i Nordland fattet 25. april 2002 vedtak om at klagen ikke tas til følge.

Dermed har ikke Lofast den nødvendige lokalpolitiske forankring. Jeg er av den oppfatning at lokale myndigheter gjennom lokale planprosesser fortsatt i noen tid bør ta ansvar for å avklare plansituasjonen for prosjektet før Samferdselsdepartementet eventuelt overfor Miljøverndepartementet fremmer bruk av statlig reguleringsplan. Dette, spesielt med bakgrunn i hensynet til lokalt selvstyre.

Jeg tar likevel sikte på å få satt i gang arbeidet med ekstern kvalitetssikring så raskt som mulig.

Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget med Lofast når planavklaring og ekstern kvalitetssikring foreligger, jf. St.prp. nr. 60 for 2001-2002.